

Aan

De gemeenteraad van Zoetermeer

Zaakid

2022-109792

Van

Het college/ Burgemeester Bezuijen

Datum

11 januari 2023

Onderwerp

Raadsmemo stand van zaken regionale aanpak rivaliserende
gewelddadige jeugdgroepen

Bijlagen

3

De gemeenten Delft, Den Haag en Zoetermeer zijn de afgelopen periode opgeschrikt door gewelddadigheden tussen onderling rivaliserende jeugdgroepen. Daarbij zijn gerichte aanslagen gepleegd met gebruik van messen en vuurwapens. Hierbij zijn minderjarige slachtoffers gevallen. Een schietincident afgelopen mei in *Zoetermeer* is exemplarisch: een 17-jarige jongen uit *Delft* is gewond geraakt, een jongen uit *Den Haag* is hiervoor aangehouden.

Om dit probleem daadkrachtig aan te pakken is een brede, effectieve aanpak nodig. De gemeenten Delft, Den Haag, Zoetermeer, het Openbaar Ministerie (OM), de politie en het Zorg- en Veiligheidshuis Haaglanden (ZVHH) hebben de handen ineengeslagen en zijn tot een regionale aanpak op gewelddadige rivaliserende jeugd(groepen) gekomen.

Geweldsincidenten met (steek)wapens zijn een ernstige aantasting van de openbare orde. De veiligheid in de openbare ruimte en publieke en private voorzieningen moet zeker worden gesteld. Voorkomen moet worden dat rivaliserende jeugdgroepen elkaar geweld aandoen en dat leden van deze jeugdgroepen een criminele carrière ontwikkelen dan wel in een criminele leefstijl volharden.

In deze notitie wordt de regionale aanpak van rivaliserende gewelddadige jeugdgroepen uiteengezet. Het fenomeen in zijn huidige verschijningsvorm is relatief nieuw en daarom onderwerp van een extern onderzoek (door *Partner in Crime*) waarover u begin november via een [raadsmemo](#) bent geïnformeerd. De uitkomsten van de onderzoeken worden gebruikt om de aanpak (voor de langere termijn) en voor de korte termijn het handelingskader verder te versterken. Op 21 maart 2023 wordt een informatiebijeenkomst voor uw raad georganiseerd. Daarnaast wordt een startbijeenkomst voor alle betrokken partijen over het nog te ontwikkelen plan van aanpak / interventiepallet georganiseerd.

Aanpak rivaliserende gewelddadige jeugdgroepen: regionale samenwerking

Het probleem van rivaliserende gewelddadige jeugdgroepen vergt een integrale, bovengemeentelijke aanpak. De aanpak is een aanvulling op plannen en acties die in de deelnemende gemeenten worden uitgevoerd. Een evenwichtige mix van repressie en preventieve maatregelen is belangrijk. Dat geldt ook voor de samenwerking met andere partners van en in de gemeenten en wijken (scholen, ouders, ondernemers, jongerenwerk, vrijwilligersorganisaties jeugdbescherming/reclassering e.d.).

Wat doen we al?

Groepsaankpak

In de drie gemeenten worden op dit moment vier rivaliserende gewelddadige jeugdgroepen aangepakt. Den Haag heeft twee groepen en Delft en Zoetermeer elk een. Elke gemeente heeft per groep een integrale groepsaankpak. Dit is een aankpak op drie sporen: (1) de persoon, (2) de groep en indien nodig (3) het gebied (de leefomgeving). Bij deze aankpak zijn de driehoekspartijen betrokken, in samenwerking met andere ketenpartners.

Op dit moment zijn ongeveer 90 Zoetermeerse jongeren in beeld die betrokken zijn bij rivaliserende gewelddadige jeugdgroepen. Zij hebben allemaal vanuit de gemeenten een met ketenpartners afgestemd persoonsgericht plan van aankpak met als doel de inzet van passende interventies ten behoeve van acute veiligheid en om vervolgens herstelgericht te werken. Zo nodig wordt gezinsgericht gewerkt om het afglijden van jongere broertjes en zusjes te voorkomen en ouders te ondersteunen.

In samenwerking met ketenpartners in het ZVHH worden de diverse groepsaankpakken op elkaar afgestemd. Dit gebeurt in het regionale netwerkoverleg. In dit overleg wordt samengewerkt door de verschillende gemeenten en ketenpartners om zo de samenhang tussen de verschillende groepsaankpakken en persoonsgerichte aankpakken te bewaken, maar ook om gezamenlijk trends en knelpunten te signaleren en aan te pakken. De wettelijke basis voor het delen van persoonsgegevens over gemeente- en organisatiegrenzen ligt binnen de AVG en de wettelijke taken/bevoegdheden van de desbetreffende organisaties. Om de privacyrichtlijnen hierbij goed te borgen wordt het privacyprotocol (spelregels) van het ZVHH gehanteerd en daar waar nodig wordt een addendum opgesteld. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het recentelijk uitgegeven modelconvenant groepsaankpak van het ministerie van JenV, politie, openbaar ministerie en VNG.

Wanneer de problematiek ook andere gemeenten in de regio, of daarbuiten, raakt, worden zij betrokken bij de huidige aankpak.

Strafrechtelijke inzet

Politie en OM zetten stringent in op het voorkomen van geweldsincidenten en verdere escalatie. Zo hebben er medio juli 2022 acht doorzoekingen plaatsgevonden bij jongeren die betrokken zijn bij rivaliserende gewelddadige jeugdgroepen. Er zijn vier jongeren aangehouden, de politie trof onder meer wapens en € 30.000,- cash aan. De gemeente Den Haag en de jeugdreclassering namen ook deel aan deze acties ten behoeve van het voeren van het gesprek met de ouder(s) en jongeren en het bieden van hulp. Het OM heeft in verscheidene strafzaken zware straffen geëist voor gewelddadige rivaliserende jongeren.

Initiatieven samenleving

Ruimte voor initiatieven uit de samenleving is van groot belang. *De Moeder is de Sleutel* is daar een goed voorbeeld van. Het initiatief is een zelfhulporganisatie van en voor ervaringsdeskundige moeders. Zij bieden een platform om de cruciale rol als ouder te herpakken en de regie hierover te houden. Iedere gemeente bekijkt de mogelijkheden tot samenwerking met dergelijke initiatieven. Dit wordt ook gedaan met Rayvano Sabajo. Hij is een rapper, ambassadeur van 'YouChoose', geeft onder andere workshops rap aan jongeren die gedetineerd zijn en praat met jongeren over de risico's van bendegeweld. Rayvano werkt momenteel een voorstel uit dat als basis kan dienen voor samenwerking in het kader van de regionale aankpak.

Samenwerking scholen

Binnen onze regionale samenwerking komen vragen vanuit scholen over jeugdgroepen en bestaat onrust bij medewerkers in het onderwijs. Afgesproken is dat (1) op casusniveau actief wordt bekeken of en hoe de school betrokken wordt, en (2) wat geboden kan worden op bijvoorbeeld het gebied van voorlichting. Daarnaast zoeken we de aansluiting bij scholen door in gesprek te gaan met het VO Schoolleidersberaad van de regio Haaglanden. De laatste bijeenkomst stond in het teken van (wapen)geweld tussen rivaliserende jeugdgroepen en de impact daarvan op scholen en de schoolveiligheid. Er staan in 2023 nieuwe gesprekken gepland met het VO Platform/VO Schoolleidersberaad.

Handelingskader plaatsing jongeren

De praktijk wijst uit dat het lastig is om jongeren die uit een jeugdgroep willen stappen te plaatsen in een instelling, of beschermde of begeleide woonvorm. Samen met de ketenpartners is geïnventariseerd waar de knelpunten zitten en is ervaren dat een gezamenlijk opgesteld veiligheidsplan helpt in het wel kunnen plaatsen van een jongere. De komende tijd wordt op basis van ervaringen die recent bij verscheidende casussen zijn opgedaan een handelingskader opgesteld.

Relatie met andere aanpakken

De regionale aanpak van rivaliserende gewelddadige jeugdgroepen staat niet op zichzelf en wordt afgestemd met verscheidene (lokale) aanpakken:

- Landelijke actieplan wapens en jongeren 2020-2022;
- Haags actieplan wapens en jongeren 2020-2022;
- Aanpak Schoolveiligheid 2021-2022;
- Programma preventie met gezag.

Regionale samenwerking: organisatie en extra middelen

Een bestuurlijke stuurgroep is in het leven geroepen. In de stuurgroep hebben zitting de burgemeesters van Delft, Den Haag en Zoetermeer, de Hoofdofficier van Justitie en de politiechef eenheid Den Haag. Het ministerie van Justitie & Veiligheid heeft € 1.549.275 verstrekt ten behoeve van het versterken van de integrale aanpak voor de periode 2022-2025. Dit wordt ingezet op analyse-capaciteit om het beeld van alle problematische jeugdgroepen in de regio Haaglanden te versterken. Verder wordt extra capaciteit ingezet op de bijdrage van de verscheidene partners betreffende de aanpak (OM, politie, gemeenten, ZVHH).

Wat gaan we verder doen?

Onderzoeken en aanbevelingen

Om de aanpak en het handelingskader verder te versterken is *Partner in crime* gevraagd onderzoek te doen naar hybride straatcultuur en lokale drillrapcultuur. Zij hebben twee onderzoeksrapporten opgeleverd: (1) handreiking rivaliserend groepsgedrag in een hybride werkelijkheid, (2) inspiratiedocument aanpak problematisch groepsgedrag in het digitale tijdperk.

Alle aanbevelingen worden onderschreven en vormen een goede basis om een extra impuls te geven aan de huidige aanpak en voor de langere termijn.

In februari 2023 wordt een ketenbijeenkomst georganiseerd om de resultaten van de onderzoeken te presenteren aan onze ketenpartners (250 deelnemers) en tijdens vervolgsessies uit te werken welke concrete lessen we trekken uit de aanbevelingen voor de aanpak.

Tevens wordt in februari een interventiepallet opgeleverd van de mogelijke strafrechtelijke, bestuursrechtelijke en civiele interventies. Hierbij wordt ook het handelingskader voor het plaatsen van risicovolle casuïstiek betrokken.

Onderstaand geven we per aanbeveling aan hoe we daar mee aan de slag gaan.

De handreiking geeft een beeld van de lokale drillrapscene en de rol die muziek en social media in conflicten tussen rivaliserende groepen spelen en komt tot de volgende aanbevelingen:

1. Bekijk rivaliserend groepsgedrag in de juiste context

De focus van de integrale aanpak wordt - zoals aanbevolen - gericht op rivaliserend groepsgedrag in een hybride werkelijkheid, waarbij drill in sommige gevallen een rol speelt.

2. Scheer drillers niet over één kam

Hoewel een aantal rivaliserende groepen zich nadrukkelijk als drillrapgroep profileert, lijken niet alle drillrapgroepen betrokken bij rivaliserend groepsgedrag. Deze bevinding wordt gedeeld met de ketenpartners en betrokken bij de aanpak.

3. Continueer de regionale aanpak van rivaliserend groepsgedrag

Het is belangrijk nauw samen te werken en gezamenlijk informatie te verzamelen, te duiden en te verwerken tot een passende aanpak. De connecties tussen jongeren lopen dwars door alle gemeenten heen. De komende drie jaar is er bestuurlijk commitment uitgesproken om de aanpak voort te zetten en het Rijk heeft hiervoor extra financiën ter beschikking gesteld. Wanneer de problematiek ook andere gemeenten in de regio raakt, betrekken we hen bij onze huidige aanpak. Deze regionale aanpak is geen statisch gegeven, maar net zoals het onderzoek uitwijst een werkwijze die aangepast wordt indien nodig en wenselijk

4. Erken de wereld van jongeren als hybride werkelijkheid.

Binnen de aanpak wordt op een gedegen manier inzicht verschaft op zowel de publieke buitenruimte, de online wereld en de muzikscene en deze domeinen worden ook nog eens in samenhang bekeken. Onder andere de politie kijkt hoe zij hier het beste invulling aan kan geven door het aanstellen van extra analisten.

5. Heb aandacht voor lange termijn

Binnen de regio lijkt sprake te zijn van intergenerationele overdracht van probleemgedrag. Veel van het rivaliserend groepsgedrag openbaart zich in buurten die een historie kennen van problematische jeugdgroepen. De aanpak richt zich primair op structurele, lange termijn oplossingen. De samenwerking met andere aanpakken wordt daarbij actief gezocht. Het programma preventie met gezag is daar een voorbeeld van. Dit programma heeft tot doel om 'jonge aanwas' te voorkomen door een evenwichtige mix van repressieve en preventieve maatregelen.

6. Vergeet het publiek niet

De negatieve invloed van de aandacht van het (online) publiek op rivaliserend groepsgedrag is niet te onderschatten. Die aandacht werkt statusverhogend. We gaan gerichte voorlichting inzetten om preventief de online toeschouwers te beïnvloeden.

Het inspiratiedocument geeft een overzicht van good practices betreffende de aanpak van problematisch groepsgedrag in het digitale tijdperk en komt tot de volgende aanbevelingen:

1. Geef professionals voldoende ruimte en middelen om problematisch gedrag op social media op een veilige en verantwoorde manier aan te kunnen pakken

Dit is een essentiële aanbeveling. Met de betreffende professionals gaan we op basis van hun praktijkervaringen het gesprek aan waar de behoeften liggen en hoe zij het beste kunnen worden ondersteund. De professionals zijn zeer gemotiveerd om hierover mee te denken.

2. Bepaal een stip op de horizon.

De initiatieven moeten mensen op meer strategische posities binnen organisaties bewust maken van de noodzaak na te denken over een passend vervolg en over een meer structurele inpassing van het online domein binnen de organisatie. Deze noodzaak wordt door het management van de samenwerkende partners erkend. Hieraan wordt de komende drie jaar structureel een vervolg gegeven.

3. Wees bewust van de wildgroei

Het is belangrijk dat kennis en ervaring uitgewisseld worden en samengewerkt wordt zodat niet steeds het wiel op nieuw uitgevonden hoeft te worden. Daarvoor is met name ook coördinatie vereist, bijvoorbeeld in de vorm van mensen die binnen organisaties verantwoordelijk worden gemaakt voor het zicht houden op ontwikkelingen in het land rondom dit thema. Dit wordt in de samenwerkende organisaties belegd en geborgd (zie tevens 6. functie netwerkmakelaar).

4. Het loslaten van bestaande kaders

Als het gaat om de aanpak van problematisch groepsgedrag in het digitale tijdperk, dan vereist dit dat overheidsorganisaties durven om hun bestaande kaders los te laten. De onderzoekers stellen dat het positief is dat de drie gemeenten in dit onderzoek het nadrukkelijk hebben aangedurfd om dat kader los te laten en intensief samen te werken.

Een digitaal gebiedsverbod is een voorbeeld van een bestuursrechtelijke interventie. Indien zich een casus voordoet, die zich kan lenen voor toepassing van het instrument, zijn de burgemeesters bereid te experimenteren met de inzet hiervan. Het online inzetten van de bevoegdheden van de burgemeester is juridisch gezien een onontgonnen gebied.

5. Het vergroten van digitale bekwaamheid: drie praktijkvoorbeelden

- Door middel van een *digikamer* (eenheid Rotterdam) zijn de middelen beschikbaar om het digitale politiewerk te kunnen doen. In de digikamer vinden politiemensen die nog niet zo digitaal bekwaam zijn collega's die de online realiteit van criminaliteit met offline politiepraktijk kunnen verbinden.

- Het doel van een *digitaal district* (eenheid Midden-Nederland) is het vergroten van meer kennis, kunde en bewustzijn over cybercriminaliteit en gedigitaliseerde vormen van criminaliteit.

- Het integreren van het *online domein binnen het jongerenwerk* (stichting JOZ) betekent in de praktijk dat social media een uitbreiding van het werkgebied van de jongerenwerker gaan vormen. Een jongerenwerker verricht zijn of haar werk voortaan niet alleen meer in de offline buitenruimte, maar ook nadrukkelijk op online platformen.

Met stichting JOZ wordt contact gelegd om wederzijdse ervaringen uit te wisselen. Dat doen we ook voor wat betreft de initiatieven digikamer en digitaal district.

6. Functie netwerkmakelaar

Dit gaat om iemand die beschikt over expertise als het gaat om drillrap, straatcultuur en social media en fungeert als klankbord en vraagbaak binnen de gemeente(n). Vanuit die kennis en kunde worden trainingen voor professionals verzorgd om deskundigheid te bevorderen.

Deze expertise is aanwezig binnen de verschillende organisaties maar moeten beter worden belegd en geborgd. Na een jaar wordt gezien hoe dit functioneert en of de functie van netwerkmakelaar eventueel moet worden overwogen.

7. Duidelijke juridische kaders

Informatie-uitwisseling is cruciaal voor een effectieve aanpak van problemen inzake gewelddadige rivaliserende jeugd. Met het ZVHH is een pilot gestart om fricties betreffende gegevensuitwisseling te ondervangen.

Bezien wordt in hoeverre lokaal de mogelijkheden om adequaat gegevens uit te wisselen moeten worden vergroot. Dit wordt geagendeerd in de stuurgroep en krijgt desgewenst een bestuurlijk vervolg. Waar instrumentarium tekortschiet zijn de samenwerkende partners bereid in overleg met het Rijk binnen de kaders van de wet ruimte te creëren en pilots te starten.

Het Meldpunt Openbare Orde Content (MOOC) wordt toegepast als het gaat om onrechtmatige of strafbare content op het internet die een acuut gevaar oplevert voor de openbare orde.

Tot slot

Rivaliserende gewelddadige jeugdgroepen zijn een ernstig probleem in onze regio, gemeenten en buurten, met grote impact voor slachtoffers en betrokkenen. Met de regionale samenwerking zijn goede stappen gezet om dit complexe probleem aan te pakken. Velen spannen zich dagelijks in om het gewelddadige gedrag van jongeren(groepen) een halt toe te roepen. De getoonde professionaliteit, betrokkenheid en samenwerkingsgerichtheid verdient waardering en wordt van harte ondersteund door de stuurgroep van de drie burgemeesters, hoofdofficier en politiechef. De onderzoeken bieden aangrijpingspunten om een

concreet vervolg te geven aan de regionale aanpak en samenwerking voor vandaag, morgen en de langere termijn.

Voor technische vragen kunt u zich wenden tot:

Naam : S. Ferber, Coördinator aanpak problematische jeugd(groepen) :

Telefoonnummer : +31655447968

E-mailadres : s.ferber@zoetermeer.nl